

APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 097-0-Gž-06-000284
Brčko, 27.08.2007. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE !

Apelacioni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sudija: Kovačević Maide, kao predsjednika vijeća, Lucić Josipe i Klaić Ilje, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja S.H. i H.H. oboje iz B., zastupani po punomoćniku M.M., advokatu iz B., protiv tuženog Brčko Distrikta BiH, zastupan po Pravobranilaštvu Brčko Distrikta BiH, radi predaje u posjed nekretnina, odlučujući po žalbi tužitelja protiv presude Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH br. P-599/03-I od 6.12.2005. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 27.08.2007. godine donio je

P R E S U D U

Žalba tužitelja S.H. i H.H. se ODBIJA kao neosnovana i presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj P-599/03-I od 06.12.2005. godine POTVRĐUJE u dijelu u kojem su tužitelji odbijeni sa prvim tužbenim zahtjevom (predaja u posjed spornih nekretnina sa promjenom upisa u katastarskom operatu i naknada troškova parničnog postupka) i u dijelu u kojem je odlučeno o troškovima parničnog postupka (zadnji stav izreke presude).

Povodom žalbe tužitelja S.H. i H.H. presuda Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj P-599/03-I od 06.12.2005. godine po službenoj dužnosti se UKIDA u dijelu u kojem su tužitelji odbijeni sa drugim (eventualnim) tužbenim zahtjevom (isplata naknade za sporne nekretnine i naknada troškova parničnog postupka) i taj tužbeni zahtjev ODBACUJE.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda Brčko Distrikta BiH broj P-599/03-I od 06.12. 2005. godine odlučeno je kako slijedi:

"ODBIJA SE tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

Nalaže se tuženom Brčko Distrikt BiH, da tužiteljima S.H. kćeri P. iz B. i H.H. sinu P. iz B. preda u posjed i nesmetano korištenje zemljišta koje je po novom premjeru označeno kao k.č. 1773/1 voćnjak 3. klase u površini od 42.268 m², upisan u Pl. broj 2496 k.o. B. I, što po starom premjeru odgovara k.č. broj 18/7 bašča L. u Dž.M u pov. od 42.262 m² upisana u zk.ul. broj 1141 k.o. B.

Nalaže se Odjeljenju ... Vlade Brčko Distrikta BiH da na osnovu ove presude u katstarskom operatu izvrši promjenu na taj način što će k.č. broj 1773/1 voćnjak 3. klase u pov. od 42.268 m² ispisati iz Pl. broj 2496 k.o. B. I i upisati istu u novi Pl. za k.o. B. I na ime tužitelja, svakom sa po ½ suposjedničkog dijela.

Nalaže se tuženom da tužiocima nadoknadi troškove postupka u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja, U CIJELOSTI KAO NEOSNOVAN."

" ODBIJA se i alternativni tužbeni zahtjev tužitelja a koji glasi:

Nalaže se tuženom Brčko Distriktu BiH, da tužiteljima S.H. kćeri P. i H.H. sinu P., oboje iz B., na ime naknade za građevinsko zemljište koje je po starom premjeru označeno kao k.č. broj 18/7 bašča L. u Dž.M. u pov. od 42.262 m², upisano u zk.ul. broj 1141 k.o. B., što po novom premjeru odgovara k.č. broj 1773/1 L. voćnjak 3. klase u površini od 42.268 m² upisana u Pl. broj 2.496 k.o. B. I, isplati ukupan iznos od 422.620,00 KM sa zakonskom kamatom računajući od 01.12.2003. godine, kao dana podnošenja tužbe, pa do dana isplate, te da tužiocima nadoknadi troškove postupka, sve u roku od 15 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

U CIJELOSTI KAO NEOSNOVAN."

Istom presudom odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Protiv te presude žale se tužitelji iz svih razloga propisanih odredbom člana 283. stav 1. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 5/00, 1/01, 6/02, 11/05 i 20/06), u daljem tekstu ZPP-a BD. Bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 284. st.2. tačka 12. ZPP-a BD vide u razlozima prvostepene presuda za koje tvrde da su nerazumljivi i protivrječni sami sebi i činjenicama koje su se mogle utvrditi temeljem izvedenih dokaza. Ističu da su glavnim tužbenim zahtjevom tražili predaju predmetnog zemljišta u posjed, da osnovanost takvog zahtjeva proizilazi iz upisanog prava građenja u zemljišnoj knjizi, pa u vezi toga ukazuju na načelo javnosti i povjerenja u zemljišne knjige (član 8. Zakona o registru zemljišta i prava na zemljištu Brčko Distrikta BiH, "Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 11/01) i na odredbe člana 78. stav 1. i člana 86. stav 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko Distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", broj 11/01) iz kojih odredbi izvode zaključak da na predmetnom zemljištu imaju pravo građenja pa samim tim i pravo da ga posjeduju, da im to pravo garantira član 1. Prvog Protokola uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Dalje obrazlažući žalbu navode razloge koji su motivisali njihovog pravnog prednika (oca) da predmetno zemljište ponudi pravnom predniku tuženog, tvrdeći da su "dovedeni u zabludu" obećanjem da će se riješiti socijalni status njihovog oca i "prevareni" jer da nisu dobili obeštećenje niti naknadu za predmetno zemljište. Predlažu da se žalba uvaži, prvostepena presuda preinači usvajanjem tužbenog zahtjeva ili ukine i predmet uputi na ponovni postupak.

Tuženi u odgovoru na žalbu ističe da predmetno zemljište nije ekspropisano, već da je izuzeto, da je njegov pravni prednik to zemljište preuzeo od pravnog prednika tužitelja, da je zaključen sporazum u pogledu naknade za zasade, a da je rješenjem Opštinskog suda u Brčkom broj R-195/78 od 13.09.1978. god. utvrđena naknada za

predmetno zemljište pa da je potraživanje naknade zastarilo. Predlaže da se žalba odbije i prvostepena presuda potvrdi.

Nakon što je ispitao prvostepenu presudu u granicama razloga navedenih u žalbi u smislu odredbe člana 292. ZPP-a BD ovaj sud je ocijenio da žalba izjavljena protiv dijela prvostepene presude kojim je odlučeno o prvom tužbenom zahtjevu nije osnovana i da je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je tužitelje odbio sa ovim tužbenim zahtjevom, dok je utvrdio da je prvostepeni sud povrijedio odredbe iz čl. 284. stav 2. tačka 10. ZPP-a BD na koje sud pazi po službenoj dužnosti kada je odlučio o drugom (eventualnom) tužbenom zahtjevu.

Tužitelji su u tužbi protiv tuženog istakli dva tužbena zahtjeva, predlažući da sud, ako nađe da prvi zahtjev nije osnovan (predaja u posjed predmetnog zemljišta), usvoji slijedeći (drugi eventualni) zahtjev (isplata naknade za predmetno zemljište).

Budući da se tužbeni zahtjev identificira po tužbenom prijedlogu (petitum) i po činjeničnom osnovu tužbenog zahtjeva, tužitelj prvi reivindikacioni zahtjev za predaju u posjed predmetnog zemljišta temelje na upisanom pravu korištenja te nekretnine u zemljišnu knjigu, dok drugi eventualni (obligaciono-pravni) zahtjev temelje na pravu bivšeg vlasnika na naknadu za izuzeto iz posjeda građevinsko zemljište. Prvom zahtjevu tuženi se suprostavio prigovorom da je predmetno zemljište rješenjem Skupštine opštine B. na zahtjev pravnog prednika tužitelja preuzeto iz njegovog posjeda 1978. godine, a drugom zahtjevu se usprotivio prigovorom zastare.

Prvostepeni sud je temeljem predloženih i provedenih dokaza i ostalog procesnog materijala našao da tuženom pripada pravo koje ga ovlašćuje da predmetne nekretnine posjeduje i pozivajući se na odredbe Zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini ("Službeni list SR BiH", broj 13/74) odbio je prvi tužbeni zahtjev, dok je drugi zahtjev odbio prihvatanjem osnovanim prigovor zastare potraživanja naknade za izuzeto građevinsko zemljište.

Iz stanja spisa ovog predmeta pokazuje se nespornim, a što ni žalbom nije dovedeno u pitanje i sumnju, da je na zahtjev pravnog prednika tužitelja Skupština opštine B. rješenjem broj 04/2-475-59 od 31.01.1978. godine preuzela od istog građevinsko neizgrađeno zemljište označeno kao k.č. br. 18/7 bašča L. od 42.268 m² iz zk.ul. br. 1141 k.o. B., da protiv tog rješenja nije pokrenut upravni spor, da su pravni prednici tužitelja i tuženog pred nadležnim organom uprave dana 18.07.1978. godine zaključili sporazum o naknadi za zasade, da je naknada za preuzeto zemljište određena rješenjem Opštinskog suda u Brčkom broj R-195/78 od 13.09.1978. godine koje je postalo pravosnažno 19.05.1981. godine.

Kod takvog stanja stvari da citirano rješenje o preuzimanju predmetnog zemljišta nije poništeno, ili na drugi način stavljeno van snage i da je i pravosnažno i končano, pri čemu valja imati na umu da je to zemljište u vrijeme preuzimanja imalo status građevinskog neizgrađenog zemljišta i potpadalo pod pravni režim Zakona o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini iz 1974. godine, slijedi da je pravnom

predniku tužitelja prestalo pravo vlasništva (član 5.), a da je stekao pravo na pravičnu naknadu (član 2.) na način određen odredbom člana 24. obzirom da je preuzimanje izvršeno po zahtjevu pravnog prednika tužitelja (član 8.), kao ranijeg korisnika. Kako je predmetno zemljište postalo društvena svojina već ranije (član 2.), a na zahtjev pravnog prednika tužitelja isto predato pravnom predniku tuženog i kako je nastupila pravosnažnost rješenja o preuzimanju i pravosnažnom sudskom odlukom utvrđena naknada za preuzetu nekretninu, više nema zakonske mogućnosti vraćanja oduzetog prava prijašnjeg vlasnika (pravnog prednika tužitelja), pa samim tim nema ni osnova za predaju u posjed, nego se daje naknada za oduzeto pravo vlasništva, odnosno korištenja (mogućnost vraćanja ranije oduzetog prava vlasništva po nekom od zakonskih osnova nije propisana ni Zakonom o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini iz 1974. godine, niti Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko Distrikta BiH, niti je donesen poseban zakon koji omogućava vraćanje oduzete imovine temeljem nacionalizacije i sličnih mjera vlasti).

Iz navedenih razloga što je prestankom prava vlasništva na predmetnim nekretninama prednik tužitelja stekao pravo na naknadu, koje pravo je obvezno-pravne naravi, pa ni tužitelji po pravu sljedništva nisu stekli pravo vlasništva, niti je neki propis propisao uspostavljanje prava vlasništva koje je prestalo nacionalizacijom i sličnim mjerama, zato tužitelji nisu legitimirani od tuženog čije je pravo vlasništva te nekretnine upisano u zemljišnu knjigu reivindikacijom (prvim tužbenim zahtjevom) tražiti da im iste preda u posjed (ovakav zahtjev može s uspjehom podići samo onaj ko je u stanju dokazati svoje pravo vlasništva), takav zahtjev koji je protivan pravu vlasništva tuženog na posjed te nekretnine (pravo vlasništva ovlašćuje svoga nositelja da stvar koristi, posjeduje, član 16. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima) sud će odbiti, kako je to pravilno uradio prvostepeni sud temeljem predloženih i izvedenih dokaza i ostalog procesnog materijala.

Dakle, pravnom predniku tužitelja za predmetne nekretnine koje su prešle u društveno vlasništvo i izuzete po njegovom zahtjevu pripada pravična naknada koja se određuje po službenoj dužnosti kada se naknada utvrđuje pred nadležnim organom uprave, a isto tako i kada se postupak vodi pred nadležnim sudom.

Prema obrazloženju prvostepene presude i podacima u spisu predmeta koje se ni žalbom ne dovodi u pitanje, u postupku za određivanje naknade za izuzetu nekretninu pred nadležnim organom uprave sporazumno je utvrđena naknada za zasade, dok je naknadu za zemljište utvrdio Opštinski sud u Brčkom rješenjem broj R-195/78 od 13.09.1978. godine, koje je postalo pravosnažno 19.05.1981. godine.

Kako je naknada za izuzeto zemljište utvrđena pred nadležnim sudom i u zakonom propisanom postupku pravosnažnim rješenjem i kako pravosnažnost sudske odluke donesene bilo u korist, bilo na štetu prednika prije sukcesije djeluje i u odnosu na singlikarne sukcesore, zapreka je da tužitelji drugim (eventualnim) tužbenim zahtjevom traže naknadu za to isto zemljište.

Naime, kada je naknada za zemljište koje je prešlo u društveno vlasništvo utvrđena u pravosnažno okončanom vanparničnom postupku, ne mogu tužitelji, kao singularni sukcesori, u posebnoj parnici za to isto zemljište tražiti naknadu jer je nastupila i formalna (odluka se više ne može pobijati žalbom) i materijalna pravosnažnost koja obavezuje sud da po službenoj dužnosti odbaci tužbu u kojoj se između istih stranaka ili njihovih sljednika postavlja zahtjev po kom je pravosnažno presuđeno (član 263. ZPP-a BD).

Obzirom da je prvostepeni sud odlučio i o ovom zahtjevu (odbijanjem zbog zastare) o kome je već prije pravosnažno presuđeno i da se radi o povredi odredaba parničnog postupka na koje sud pazi po službenoj dužnosti u toku cijelog postupka (član 263. ZPP-a), pa vezujući tu odredbu sa odredbom člana 299. stav 1. ZPP-a BD, ovaj sud je po službenoj dužnosti ukinuo prvostepenu presudu u dijelu u kojem je odlučeno o tom zahtjevu i odbacio taj drugi (eventualni) zahtjev. Naime, zastara potraživanja već utvrđene pravične naknade za nekretnine koje su prešle u društveno vlasništvo po osnovu eksproprijacije odnosno nacionalizacije, ili po drugom zakonskom osnovu gdje se naknada određuje po službenoj dužnosti zastarjeva po članu 379. preuzetog Zakona o obligacionim odnosima, a zastarni rok za potraživanja utvrđena pravosnažnom sudskom odlukom ili odlukom drugog nadležnog organa prema odredbi tog člana 379. stav 1. ne odnosi se na utuživost potraživanja, jer su ona pravosnažno utvrđena, već se odnosi na mogućnost izvršenja.

Prema tome, ne stoje žalbeni navodi i razlozi zbog kojih se prvostepena presuda pobija u dijelu u kojem je odlučeno o prvom tužbenom zahtjevu za predaju u posjed predmetnih nekretnina, sve činjenice obzirom na materijalne propise po kojima se taj zahtjev prosuđuje su potpuno i tačno utvrđene (Zakon o građevinskom zemljištu u društvenoj svojini iz 1974. godine, Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko Distrikta BiH), prvostepena presuda u tom dijelu je pravilna sa stanovišta primjene navedenih materijalnih propisa, ali i sa stanovišta primjene člana 1. Prvog Protokola uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda obzirom da je pravnom predniku tužitelja utvrđena naknada za predmetno zemljište i nije donesena uz bitnu povredu odredaba parničnog postupka na koju se ukazuje žalbom jer je rezultat provedenog dokaznog postupka, radi čega je valjalo žalbu tužitelja kao neosnovanu odbiti i prvostepenu presudu na osnovu člana 295. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH u ovom dijelu potvrditi, dok je povodom žalbe tužitelja valjalo po službenoj dužnosti prvostepenu presudu u dijelu u kojem je odlučeno o drugom (eventualnom) tužbenom zahtjevu na osnovu člana 299. stav 1. Zakona o parničnom postupku Brčko Distrikta BiH ukinuti i ovaj tužbeni zahtjev odbaciti.

PREDSJEDNIK VIJEĆA,

Maida Kovačević